

Verslag “workshop Poverty line” januari 2008

Presentatie experten

In het kader van het vaststellen van armoedegrenzen voor de eilanden van de Nederlandse Antillen vond van 22-25 januari een workshop “Poverty lines” plaats voor de werkgroep “Poverty Assessment”. De workshop werd geleid door heren Osvaldo Larrañaga en Ralph Hakkert van respectievelijk UNDP en UNFPA/IPEA. Dhr. Sergei Soares (UNFPA/IPEA) was verhinderd.

De Hr. Hakkert ging van start met een samenvatting van de in februari 2007 door hemzelf verzorgde workshop. Hij ging o.a. in op de verschillende welzijnsbegrippen, het belang van armoedemeting en de voor- en nadelen van de twee belangrijkste welzijns-indicatoren, nl. inkomen en consumptie.

Ook werden de basis kwesties in de keuze van armoedegrenzen aangegeven, tw.:

- Uniforme armoedegrens, variatie naar regio, individuele armoedegrens en het huishouden als meeteenheid;
- Armoede als relatief of absoluut begrip;
- Subjectieve armoede;
- Nationale of internationale armoedegrens;
- Referentie probleem;
- Identificatie probleem.

Twee benaderingen van de objectieve armoedegrens zijn: de cost of basic needs methode en food energy intake methode.

Als voorbeelden van subjectieve armoedegrensbenadering werd ingegaan op de Leiden- en Antwerpenmethode.

Ook werden de volgende armoedematen genoemd: Foster, Greer and Thorbecke;

Po – Head count index

P1 – Poverty Gap

P2 – Severity index

De presentatie van dhr. Soares werd door de dhr. Larrañaga overgenomen. De definitie van armoede staat centraal bij het identificeren van de armen is een gemeenschap (het definiëren van een PL). Er werd een poverty line map gepresenteerd uitgaande van 2 verschillende definities:

- Unmet basic needs (niet in staat de basisbehoeften te bevredigen)
- Lack of income/consumption (tekort aan inkomen/consumptie)

De definities, name de lack of income principe, werden vervolgens uitgewerkt in verschillende soorten PL's.

De heer Larrañaga ging in op de ECLAC methode. De ECLAC methode is gebaseerd op inkomensmetingen. Armoede gaat uit van “lack of income/consumption to achieve a minimum level of welfare”.

Om de armoedegrens te bepalen, wordt een kostenefficiënt voedselpakket opgesteld, dat een bepaalde hoeveelheid calorieën bevat. In deze benadering wordt alleen voor voedsel een norm vastgesteld. Voor de vaststelling van de norm wordt een referentiegroep gekozen. Het gaat om de groep die tegen de laagste kosten toch de calorische vereisten haalt. Dit wordt de extreme armoedegrens genoemd (zie voorbeeld handout).

Voeg bij de kosten van dat voedselpakket de kosten van de niet-voedingscomponenten (Orshansky coëfficiënt), dan krijg je de armoedegrens.

Er zijn verschillende methodes om een voedselmandje samen te stellen en bij berekening van de hoeveelheid categorieën te differentiëren naar leeftijd, geslacht en fysieke activiteit. Voorts moet men het omzetten van voedsel in calorieën overlaten aan voedingsexperten.

Wat betreft de samenhang tussen calorieën en nutriënten, blijken methoden te zijn ontwikkeld om bij het samenstellen van het voedselmandje ook rekening te houden met nutriënten.

Voor het berekenen van de niet-voedingscomponenten in de armoedegrens zijn er twee algemene benaderingen: 1. de normatieve (minimale niet-voedingsconsumptiepakket) en 2. het bestaande consumptiepatroon van de bevolking wordt als basis genomen.

Alternatief 1 wordt per definitie niet toegepast om een officiële armoedegrens vast te stellen. Het is uiterst moeilijk om een standaard te bepalen voor de niet-voedingscomponenten (voor huisvesting enigszins wel).

Discussiepaper Werkgroep

Op donderdag 24 januari werd de discussiepaper van de werkgroep behandeld.

De werkgroep heeft gekozen voor een absolute, objectieve, consumptie gebaseerde en nationale armoedegrens. Als reactie op de opmerking van dhr. Hakkert over de zwakke argumentering van de keuze werd de verantwoording van de keuze gespecificeerd.

De absolute armoedegrens gaat uit van een vastgesteld minimum bedrag, met aanpassing van de koopkracht a.g.v. inflatie.

Objectieve meetmethoden biedt de respondent geen ruimte om zelf gevoelsmatig inhoud te geven aan het begrip armoede. Bij de subjectieve methode is dit wel het geval. Echter, berekening van subjectieve armoedegrenzen wordt toegepast in kleinschalige gebieden waar mensen een idee hebben van het welstandsniveau van de ander. Onze realiteit biedt niet de mogelijkheid om deze methode toe te passen.

Het consumptie-criterium werkt beter in ontwikkelingslanden en inkomenscriterium beter in ontwikkelde landen. Consumptie varieert minder. Deze benadering heeft als voordeel dat er in de grens een rechtstreekse koppeling wordt gelegd met uitgaven aan onvermijdelijke zaken. Bovendien worden niet alle inkomensbronnen gerapporteerd. Overconsumptie wordt waarschijnlijk bekostigd uit informele bronnen. De consumptie benadering geeft een meer realistisch beeld.

Een nationale armoedegrens is in het belang van het lokale beleid. Een internationale armoedegrens dient meer ter vergelijking van landen onderling.

Volgens dhr. Hakkert en Larrañaga, kan de armoedegrens bepaald worden met actuele informatie van het Budgetonderzoek (BO). Uitgaven geven een meer bevredigend beeld. De mogelijkheid bestaat om op de armoedegrens inflatie-correctie toe te passen. De werkgroep maakt duidelijk dat het BO om de vijf jaar plaats vindt en een ander doel dient. Een ander idee is om het BO op een frequenter basis uit te voeren, maar dan niet op detail niveau. Dhr. Larrañaga vindt de BO-steekproef te klein.

De relatieve armoedegrens wordt veel gebruikt bij internationale vergelijkingen. Deze grens is gedefinieerd als 60 (50 en 40) procent van het doorsnee (mediaan) besteedbaar inkomen van een land. Het inkomen gedeelte in het AKO onderzoek kan gebruikt worden - vanwege de inkomensgegevens en de steekproefgrootte- om relatieve armoedegrenzen te bepalen en dan jaarlijkse armoede analyse te doen.

Een ander idee dat naar voren komt is dat van een jaarlijks huishoudonderzoek waarbij de totale uitgaven worden gemeten. In dit kader wordt voorgesteld om hiervoor een extra vraag toe te voegen aan de AKO-vragenlijst. Bij de bestedingsbenadering moet wel rekening worden gehouden met grote uitgaven zoals voor een koelkast, auto, etc.

De keuze voor een absolute armoedegrens hoeft niet een finale keuze te zijn. De werkgroep kan daarnaast ook andere alternatieven uitwerken en deze naast elkaar zetten.

Dhr. Hakkert stelt voor om de vragen van de Leiden-methode op te nemen in de AKO-vragenlijst. Beide experten zijn voor de Leiden-methode, hetzij aangepast. Zij raden de werkgroep aan zich te richten op voeding en wonen en om criteria te bepalen (bijv. ophogen met een bepaalde factor) om de algemene armoedegrens te berekenen (Engel coëfficiënt kan van pas komen)

Bijeenkomst stuurgroep (zie agenda 25 januari 2008)

Na opening en introductie door de voorzitter gaf dhr.Hakkert een presentatie met als titel: "Technische adviezen voor het bepalen van een armoedelijjn". Ingegaan werd op de verschillende benaderingen van armoedegrenzen (voor inhoud zie presentatie t.b.v. de werkgroep "Who is poor"?)

Vervolgens gaf de voorzitter een uitleg van wat het oorspronkelijk voorstel van de werkgroep (zie presentatie in excell) behelsde. Uit de sessie van de werkgroep en de experts was echter duidelijk geworden dat de eerste benadering van de werkgroep (normatieve benadering voor alle consumptie componenten) niet realistisch en ook niet gebruikelijk was.

Er werd een toelichting gegeven op 5 mogelijke benaderingen (zie presentatie).

Na toelichting en discussie werd besloten om geen definitieve beslissing voor één bepaalde methode te nemen maar om optie 4 en optie 5 verder uit te werken.

Ook werd voorgesteld ter vergelijking ook een berekening te maken v.w.b. de relatieve poverty line (60% mediaan inkomen); ook de subjectieve methode zou in de toekomst in Bijv. het AKO kunnen worden meegenomen.

Punten waarmee rekening moet worden gehouden:

- Steekproefgrootte van het budgetonderzoek
- Uitwerking verschillende benaderingen
- Wat te doen met occasionele uitgaven (auto, huis, etc.)
- Normatieve standaarden; bij bepalen van de armoedegrens vormt de norm voor voedsel en wonen de basis. De overige waarden voor niet voedselcomponenten worden hierbij opgeteld (methodologische benaderingen voor het omzetten van normen in waarden goed bekijken)
- Huishoudtypen/grootte (referentiegroep)
- Samenhang calorieën/nutriënten
- Gebruik actuele uitgaven BO

Afspraken

Gepland is dat er in juni 2008 een voorstel op tafel ligt.

De werkgroep zal daarom reeds in week 11 februari bijeenkomen om de follow-up te bespreken.